

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

Українська Академія Наук

Тілея

Науковий вісник

Збірник наукових праць

- Історичні науки
- Філософські науки
- Політичні науки

Випуск 61 (№ 6)

Київ – 2012

**Збірник засновано 2004 року
Вихід з друку – щомісячно**

**Фахове видання з філософських, політичних
та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України
№ 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.**

*Свідectво про державну реєстрацію (переєстрацію) друкованого засобу
масової інформації серія КВ № 16332 – 4804 ПР від 24 лютого 2010 р.*

Шеф–редактор:

АНДРУЩЕНКО В.П., доктор філософських наук,
професор, член–кореспондент Національної академії наук України,
академік Національної академії педагогічних наук України

Головний редактор:

ВАШКЕВИЧ В.М., доктор філософських наук,
професор, академік Української академії наук

Заступник головного редактора:

КРИВОШЕЯ В.В., доктор історичних наук,
академік Української академії наук

Відповідальний секретар:

ХАЛАМЕНДИК В.Б., доктор філософських наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

З історичних наук:

Войцехівська І.Н., доктор історичних наук, професор

Гончар Б.М., доктор історичних наук, професор

Дробот І.І., доктор історичних наук, професор

Журба М.А., доктор історичних наук, професор

Колесник В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член–кореспондент Національної академії наук України

Макарчук С.С., кандидат історичних наук, доцент

Михайлюк В.П., доктор історичних наук, професор

Нестуля О.О., доктор історичних наук, професор,
академік Української академії наук

Солдатенко В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член–кореспондент Національної академії наук України

Стоян Т.А., доктор історичних наук, доцент

Сушко О.О., доктор історичних наук, професор

Фіров П.Т., кандидат історичних наук, доцент

Чернега Л.М., доктор історичних наук, професор

З філософських наук:

Акопян В.Г., кандидат філософських наук, старший науковий
співробітник, академік Української академії наук

Базалук О.О., доктор філософських наук, професор

Бех В.П., доктор філософських наук, професор,
академік Української академії політичних наук

Бондаренко О.В., доктор філософських наук, професор

Волинка Г.І., доктор філософських наук, професор

Герасимова Е.М., доктор філософських наук, доцент
Жацько В.О., доктор філософських наук, професор
Куцупал С.В., доктор філософських наук, професор,
академік Української академії наук
Закович М.М., доктор філософських наук, професор
Михальченко М.І., доктор філософських наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України,
академік Української академії політичних наук
Онїпко О.Ф., доктор технічних наук, професор,
академік Української академії наук
Предборська І.М., доктор філософських наук, професор
Хімченко О.Г., кандидат філософських наук, професор,
член-кореспондент Української академії наук
Яшанов С.М., доктор педагогічних, професор

З політичних наук:

Андрусишин Б.І., доктор історичних наук, професор,
академік Академії наук вищої школи України
Бабкіна О.В., доктор політичних наук, професор
Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор
Євтух В.Б., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України
Іванов М.С., доктор політичних наук, професор
Картунов О.В., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Котигоренко В.О., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Онїщенко І.Г., доктор політичних наук, професор
Римаренко С.Ю., доктор політичних наук, професор
Шаповал Ю.І., доктор історичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Шкляр Л.Є., доктор політичних наук, професор

Гілея: * науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2012. – Випуск 61 (№6). – 762 с.

Друкується за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
(протокол №10 від 24 травня 2012 р.);
Президії ВГО Української Академії Наук
(протокол № 12-05-24 від 24 травня 2012 р.)

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

*Гілея – в стародавні часи територія лісової Скіфії між Борисфеном (Дніпром) і Гіпанісом (Південним Бугом). Рештки цієї «лісової квітки» залишилися до теперішнього часу на території Миколаївської та Херсонської областей. (Докладніше див.: Геродот. Історія.IV.16-25).

© Редакційна колегія, 2012
© Автори статей, 2012
© Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2012
© ВГО Українська академія наук, 2012

Філософська спадщина Т. Котарбіньського: єдність праксеологічного, етичного та гносеологічного аспектів

Висвітлюється багатогранності та цілісності вчення Т.Котарбіньського. Відзначено особливості формування праксеологічного підходу Т.Котарбіньського в історико-філософському контексті. Показано важливість дослідження етичної складової праксеології та реїзму Т.Котарбіньського.

Ключові слова: діяльнісний підхід, раціоналізація, діяльність, дія, праксеологія, ефективність, реїзм, номіналізм.

Виникнення і розвиток праксеології автором розглядається в широкому історико-філософському контексті. Це вчення аналізується з одного боку як теоретичні комплекси, що логічно продовжують і розвивають ідеї представників різних варіантів філософії діяльності: позитивізму (насамперед, махізму й емпіріокритицизму), прагматизму (разом з його різновидом – інструменталізмом), а також марксизму. З іншого боку, теорія Т. Котарбіньського презентується як можливий фундамент для створення актуальної за сучасної доби методології організаційно-практичної діяльності. Така методологія повинна містити практичні поради кожному окремому індивіду, як ефективно реалізувати власні життєві стратегії у будь-якій сфері людської діяльності.

Завданнями праксеології можна назвати аналіз техніки й аналітичний опис елементів і форм раціональної діяльності, створення універсальних технічних рекомендацій та застережень щодо професійної діяльності, продукування загальних стандартів для максимального збільшення ефективності дій. Тобто, праксеологія за основне своє завдання мала підвищення ефективності діяльності у будь-яких сферах.

До питань праксеології Т. Котарбіньський звертався у ряді своїх робіт: «Нариси про практику» (1913); «Поняття зовнішньої можливості дії» (1923); «Про відношення можливості дії» (1923); «Про відношення винуватості» (1925); «Дія» (1934); «З проблем загальної теорії боротьби» (1938); «Про суть і завдання загальної методології» (1938); «Принципи раціональної організації діяльності» (1946); «Праксеологія» (1947) та ін. З пропагандою і розвитком ідей праксеології багато в чому пов'язаний весь останній період творчості Т. Котарбіньського. Свою теорію він мислив як синтез накопичених в історії знання праксеологічних ідей. Вона була задумана як теорія вдосконалення практичної діяльності і як загальна практична наука, що надає методологію ефективної реалізації будь-якої дії. Вона виробляє і пояснює практичні директиви, тобто команди, заборони й обмеження, які прикладені до дій для досягнення найвищої їхньої ефективності. Т. Котарбіньський наголошує, що категоріальний апарат, запозичений з тих наук, що піднімають деякі праксеологічні проблеми (в тім числі з економіки), не є досконалим. Тому його розробкою також має зайнятися праксеологія. Він пише, що поняття: «продуктивність» й «економічність» вже відомі як «категорії праксеологічних оцінок, оцінок з погляду ефективності дії. Очевидно, що в понятійно-конструктивній частині трактату про «хорошу роботу» має також міститися розробка сукупності понять, що є необхідними для виразу різних праксеологічних оцінок. Економічність і продуктивність ні в якому разі не вичерпують цих оцінок. Праксеолог, крім того, цікавиться, наприклад, хоча б досконалістю виконання, правильністю застосованих способів і таке інше» [3, с. 788].

Але головним твором, де праксеологічна проблематика була упорядкована й доповнена, є, звичайно, «Трактат про хорошу роботу». Тому потрібно більш детально зупинитися на його головних ідеях. По-перше, Т. Котарбіньський уводить поняття «елементарна дія», якою є така дія, що здійснюється через одиничний довільний імпульс. Крім того, засновником праксеології аналізується зміст таких понять як

«винуватець дії», «твір», «виріб», «матеріал», «знаряддя», «засіб», «спосіб» та ін. Крім того, надається порівняльна характеристика ситуаційної та диспозиційної можливості діяти. Польський вчений виводить нове поняття складної дії через метод і характер праці. Приділена увага також такій формі складної дії, що доволі часто зустрічається як колективна дія, причому у двох протилежних іпостасях – позитивного співробітництва та негативного (боротьби).

Автор праксеології презентує критерії технічних переваг цілеспрямованої діяльності, серед яких – успішність, точність, старанність, продуктивність, економність, простота, впевненість, вправність, раціональність, досвідченість, майстерність, енергійність. Відповідно, польський філософ вказує і на негативні риси діяльності, які перетворюють хорошу роботу на її антипод. Зокрема, піддається аналізу поняття «технічна помилка». Основними способами покращення праці Т. Котарбінський називає економність, підготовку та механізацію праці. Економність можна втілити через прийоми постановки перед фактом, заміни дії анонсуванням її можливості, автоматизації дії, досягнення мети через один засіб і т. ін. Також приділено увагу практичному плану дії. В контексті обговорення можливості діяти в умовах негативної та позитивної кооперації Т. Котарбінський детально розкриває зміст понять «інтеграція», «координація», «концентрація» та ін. Крім того, в полі уваги дослідника залишаються питання спеціалізації, організації, централізації, проблеми загальної техніки успішної боротьби тощо. Т. Котарбінський назвав сукупність прийомів та методів з техніки боротьби теорією агонології і презентував її як складову частину праксеології. Для праксеолога техніка боротьби являє значний інтерес. Адже саме боротьба, за словами вченого, «є тією формою дії, де люди навмисне взаємно ускладнюють один одному досягнення цілей, посилюючи тиск примусових ситуацій, критичних положень, ситуацій з єдиним виходом, і тому змушують учасників негативної кооперації знаходити все більш тонкі способи ведення справи. У цій сфері застосовуються... усілякі загальні види покращень, які придатні в будь-якій дії, а не лише для негативної кооперації, такі, наприклад, як інструменталізація» [3, с. 865]. Серед ефективних методів агонології він розглянув метод поставлення перед фактом, що відбувся, метод навмисних втрат, метод «стрілки важелів», метод уникання боротьби та інші. Польським мислителем було розглянуто також проблему особливостей розумової праці. Виділено методи праксеології, які можливо застосувати для оптимізації людського буття за сучасних соціокультурних умов (кунктацію, препарацію, конвенціоналізацію, раціоналізацію, потенціалізацію, координацію, антиципацію та ін.). Було розглянуто проблеми історії виникнення. Втілення або ж занепаду різного роду праксеологічних вдосконалень. Тут засновник праксеології звернув увагу на обставини примусу, метод спроб та помилок, значення випадкових подій, важливість наслідування в способах діяльності та ін.

До творчості засновника праксеології зверталися в різний час такі відомі російські та українські дослідники, як В.М. Верніков, В.О. Храмов, І.С. Нарський, В.Л. Абушенко, В.А. Смірнов, В.Л. Васюков, Е.Н. Шульга, Л.Г. Комаха, Г. Попов, О.Н. Вереток та інші. Серед співвітчизників Т. Котарбінського праксеологічну проблематику брали за предмет своїх досліджень Б.Т. Домбровський, Я. Воленський, К. Твардовський, Я. Зеленецький, С. Борзім, Т. Пшоловський та інші.

Я. Зеленецький в своїх дослідженнях ототожнює змісти понять: «ефективність» (яку він також часто називає «результативністю») і «доцільність». Дослідник вводить поняття «*міра ефективності*» як відношення цінності фактично отриманих результатів діяльності до очікуваної цінності досягнення відповідних цілей. Таким чином, він розглядає це відношення як таке, що опосередковане цінностями, причому не лише матеріальними. Для характеристики відношення результату діяльності до витрат Я. Зеленецький вводить поняття економічності, значення якого у його теорії стає близьким до значення поняття «економічна ефективність». Я. Зеленецький знов повертає поняттю «ефективність» його первинний сенс результативності, не пов'язуючи його зміст із змістом поняття «витратність». Значущість такого підходу полягала у можливості застосування цієї характеристики для оцінки будь-якої діяльності, а не тільки діяльності в економічній сфері. Введення нового змісту поняття «ефективність» прихильники праксеології розглядали як «соціалізацію» його суто економічного змісту, тобто розповсюдження його на всю соціальну сферу, а не лише на сферу економіки.

Тим самим, поняття ефективності отримало не тільки філософсько-методологічне, але й соціально-філософське осмислення.

В галузі етики Т. Котарбінський був прихильником так званої «незалежної етики», тобто такої, яка ґрунтується тільки на емоційних думках, сформульованих в процесі людського спілкування, і яка вірна як від релігії, так і від будь-якого світогляду. «Незалежна етика» Т. Котарбінського була покликана стати основою не стільки духовної сфери, скільки практичної, адже вона мислилася як основа практичної («траматички дії»). Проте прагматичний й утилітарний підхід до етичних максим не міг викликати схвалення в суспільстві, де католицизм здавна посідав міцні позиції. Критика незалежної від релігії етики з боку католиків частково була викликана тією обставиною, що традиційно в Польщі релігія була і є тим соціальним інститутом, який регламентує більшість сфер життєдіяльності суспільства. Розуміння етики Т. Котарбінським мало подвійний характер: з одного боку, етика керує духовним життям людини, причому найбільша увага приділяється саме керівництву в практичній сфері, з іншого боку, етика у вузькому значенні цього слова вчить людській порядності.

Слід зазначити, що першими професійними кроками Т. Котарбінського як вченого стали дослідження саме у сфері етичної проблематики. Його дисертація була присвячена етичним вченням англійських позитивістів: Дж. Ст. Милля і Г. Спенсера. Особливу увагу він приділив утилітаризму, представники якого тлумачили загальне щастя як суму почуття щастя у всіх окремих людей. Але молодий учений висловлював сумнів щодо можливості і доцільності поєднання в одному вченні біологізму Г. Спенсера й етики утилітаризму. Також він висловлював скептичні оцінки щодо можливості знаходження етичних цінностей арифметичним шляхом. Тому Т. Котарбінський розпочав самостійний пошук основ моральних приписів.

З огляду на те, що постійне прагнення людини знайти сенс своєї життєдіяльності часто примушує звертатися до світу релігійних ідеалів і цінностей, польський учений зосередив свою увагу саме на релігійному фундаменті моралі. Опрацювавши досконально цей духовний шар людства, він зробив висновок про принципову спільність корпусу моралі в різних світоглядних релігійних системах. Проте, не зважаючи на те, що релігійні, насамперед християнські, етичні принципи міцно вкоренилися в європейській суспільній свідомості, вчений визнав за необхідне знайти відмінну від релігійної можливість обґрунтування універсальних етичних норм.

Серед досліджень етичного вчення Т. Котарбінського особливо хотілося б відзначити роботи його співвітчизників: Г. Писарека, Я. Т. Хорошого, Дж. Дудека. А. Семеновського, М. Вейсброта, які аналізували етичні погляди засновника праксеології у контексті польської філософської думки. В їхніх творах відчувається напруження тих ідейних та ідеологічних дебатів, які тривали у польському суспільстві з приводу співвідношення світської та релігійної етики у духовному й практичному житті індивідів в середині – другій половині минулого століття. Крім того, критичному аналізу етичних ідей Т. Котарбінського були присвячені роботи його співвітчизника К. Войтили, більш відомого як Папа Римський Іоанн–Павло II. Іоанн–Павло II полемізував із Т. Котарбінським в своїх працях, серед яких найбільш відомою стала «Незалежна етика в світлі ідей справедливості». По суті, це була дискусія між головним ідеологом нового польського світського наукового середовища, що пропагував необхідність радикальних змін в духовній сфері на основі атеїстичної позиції, і голови могоутньої і багаточисельної католицької пастви – Папи Римського, теж поляка за походженням. На переконання голови католицької церкви, віру не можливо відокремити від філософії, особливо від моральної філософії – етики. Понтифік відзначає, що важливою складовою незалежної етики (мається на увазі незалежної насамперед від релігії) Т. Котарбінського є комплекс християнських за своїм походженням цінностей, але при цьому її автором замовчується все те, що пов'язане з вірою в Бога, із релігійною природою моралі. Такий збіг основних цінностей засад релігійної та незалежної етики Іоанн–Павло II пояснює тим, що християнська етика містить у собі у якості своєї частини природну складову (комплекс принципів поведінки, які продиктовані здоровим глуздом). Християнська і природна етичні системи суть дві сторони моральності людини. Проте етика, яка спирається на Божественне Одкровення, доповнює етику, засновану на здоровому глузді, і підносить її на вищій рівень. Сама ідея справедливості, на думку понтифіка, не може повною

мірою втілитися в незалежній етиці. Тому, на переконання К. Войтили, «незалежна етика» Т. Котарбінського підходить тільки для переконаних атеїстів.

Крім того, католиками зверталась увага на утилітарний характер етичного вчення польського філософа, яке створювалась, насамперед, для забезпечення ефективної діяльності, досягнення практичного успіху, для вправного оволодіння технікою й іншими речами навколишнього світу. Але духовне обґрунтування цієї етики виявилось поверхневим і несистематичним, що, відповідно, не викликало до неї довіри серед потенційних прихильників. К. Войтила в своїх творах почав критично висловлюватися з приводу утилітаризму, і, знаючи про характер дискусії між ним і головою ПАН, можна легко здогадатися, для кого ця критика призначалася у першу чергу. Наприклад, кажучи про утилітарні життєві принципи сучасної людини, Понтіфік відмічає, що «утилітаризм є поняттям усвідомленим, сформульованим на підставі наукових принципів і науково уточненим. Він означає, що сама назва «утилітаризм» походить від латинського дієслова *uti* (використовувати, отримувати вигоду) і прикметника *utilis* (корисний). Відповідно такій етимології утилітаризм у всіх діях людини акцентує увагу на їх вигоді або корисливості» [3, с.101]. І далі: «Утилітаризм є програмою послідовного еґоїзму, що виключає яку-небудь можливість переходу до дійсного альтруїзму» [там само, с.103].

Особливо акцентувалося на великій відповідальності наставників молоді, які беруться вчити добру нові покоління людей, відкинувши релігію як рудимент минулої доби. Т. Котарбінський не залишив вичерпного, докладного опису власної етичної системи. На його думку, практично необхідні лише загальні етичні орієнтири, а решту моральних проблем людина може вирішити самостійно, діючи залежно від обставин життя. На думку автора статті, незалежна етика, не дивлячись на її неприйняття з боку більшості прихильників релігійної моралі, може стати прообразом універсальної професійної етики. У ній містяться конкретні поради і правила кращої організації трудової діяльності. В той же час, дистанціювання від християнської моралі скоріш було ідеологічним реверансом перед правлячим у Польщі політичним режимом, ніж вимагалось реальними суспільними потребами. Адже етичний ідеал польського філософа – терплячого, всепрощаючого, милосердного й завжди готового до надання підтримки опікуна, що безкорисно робить людям добро, надто сильно нагадує образ Ісуса Христа, а заповідь «полюби ближнього свого як себе самого» незримо присутня в будь-якій ситуації, що ним схвалювалась.

Отже, не зважаючи на те, що сам Т. Котарбінський вважав власну етичну систему суто практичною і незалежною від релігії та абстрактної метафізики, його етичні погляди суттєво вплинули на розвиток філософії й, зокрема, праксеології. Тим самим, він надав філософське обґрунтування численним професійним етичним кодексам індустріального, а тепер і постіндустріального суспільства. Відповідно, подальші дослідження етичної складової праксеології слід проводити у площині світської (професійної) та релігійної (християнської) етичних систем.

Хотілося б також відзначити дослідження В.М. Сагатовського «Філософія антропологізму у короткому викладі». Російський дослідник вклучає як тектологію, так і праксеологію до безперечних складових філософського знання, визначаючи праксеологію як філософську дисципліну про перетворюючий характер людського буття. Значущість тектології постулюється дослідником як необхідність усвідомлення категоріального каркасу організації людського буття, що забезпечує збереження його цілісності у процесі розвитку та змін відносин між його сферами, особливо за доби глобалізації. Практичне вжиття в інтерпретації автора є філософським вченням про перетворення, об'єкт будь-якої природи змінюється або ж зберігається у відповідності із задумом суб'єкта (окремої людини, групи, суспільства). Цей процес є двостороннім: подолання спротиву об'єкта та втілення задуму суб'єкта.

Проблемам гносеології присвячено дослідження нашої співвітчизниці О.Веретюк. Нею зазначено, що Т.Котарбінський свою філософію визначив з трьох боків – як реїзм (від слова річ, наголошується на тому, що справді існують лише речі), конкретизм (все існуюче є матеріальними, речовинними об'єктами), пансоматизм (всі речі є тілами різного типу). Всі ці складові виражають різні аспекти однієї й тієї самої ідеї. Він виходив з номіналістичної передумови про існування лише речей та введення людиною для їх позначення знаків мови, що описують ці речі. Виходячи з принципу радикального

реалізму, він заперечував існування іманентних образів свідомості. Останні, на його переконання, не є речами, оскільки ідеальність не дозволяє їм мати предметність, бути «фізичним чимось». На тих самих засадах заперечується реальне існування «поза речами» властивостей, відносин. «положень речей» (фактів), подій «актив» і т. ін. Всі такі об'єкти не здатні існувати самі по собі в силу їхньої позачасовості, та (або) позাপросторовості, тобто їхньої нездатності бути тілами. У душі загальної настанови та аргументації номіналізму заперечується існування загальних предметів. Відповідно наука за свій предмет може мати лише речі, а гуманітарна наука – людину та пов'язані з нею речі (витвори, вироби і т. ін.). Про гнів, розумовий розвиток, втомленість і т. п. можна говорити лише за умови, що сенс подібних тверджень має лише вторинний, похідний від речей або переносний характер. Адже реально існують лише індивіди, які здатні щось переживати. Люди принципово здатні відобразити речі безпосередньо або через знаки. Пропес пізнання має бути раціоналізований на основі реконструкції мови науки, звільнення його від неоднозначних понять, мовних гіпостаз. Тому, кожному імені має відповідати конкретна річ. Спільні імена, а також назви властивостей, відносин. положень речей «факти», й події «акти» мають розглядатися лише як символічні метафори або скорочення, що в мові науки повинні бути еліміновані. Наука має уникати пустих знаків. Оскільки генеза реїзму тривала протягом усього життя Т.Котарбінського, виникали різні версії реїзму, які коливались від логіко-семантичної до онтологічної, а зрештою під впливом марксизму засновник праксеології став визначати реїзм як матеріалізм, який вдалося звільнити від мовних гіпостаз. Ми вважаємо, що онтологія та гносеологія Т.Котарбінського заслуговує окремого і самостійного дослідження, оскільки потребує значних інтелектуальних зусиль і часу. Відповідно, у наступних наших наукових розвідках це завдання цілком можливо буде реалізувати.

Список використаних джерел

1. Веретюк О.М. Гуманистическое содержание реизма на материале философского наследия Т. Котарбинского: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата философских наук: 09.00.01 / О.М. Веретюк / Львовский университет им. И.Франко. – Львов. 1991. – 25 с.
2. Верников М.Н. О номиналистическом материализме Т. Котарбинского и С. Лесневского / М.Н. Верников // Философские науки. – 1972. – №4. – С. 16–20.
3. Войтыла Кароль Иоанн Павел II. Любовь и ответственность / Войтыла Кароль Иоанн Павел II. – М.: «Круг», 1993. – 352 с.
4. Котарбинский Т. Трактат о хорошей работе / Т. Котарбинский. – М.: Экономика, 1975. – 370 с.
5. Котарбинский Т. Избранные произведения / Т. Котарбинский. – М.: Издательство иностранной литературы, 1963. – 912 с.

Левкина Е.Г. Философское наследие Т. Котарбинского: единство праксеологических, этического и гносеологического аспектов

Освещаются многогранности и целостности учения Т. Котарбинского. Отмечены особенности формирования праксеологического подхода Т. Котарбинского в историко-философском контексте. Показана важность исследования этической составляющей праксеологии и реизма Т. Котарбинского.

Ключевые слова: деятельностный подход, рационализация, деятельность, действие, праксеология, эффективность, реизм, номинализм.

Leovkina, E.G. Philosophical heritage T.Kotarbinsky: unity of praxeological, ethical and epistemological aspects

Attention is focused on the author's article postulating versatility and integrity of doctrine T.Kotarbinsky. Noted features of formation praxeological approach T.Kotarbinsky in historical and philosophical context. Shown the importance of research ethics component of praxeology and reyzmu T.Kotarbinsky.

Key words: Activity approach, rationalization, activity, action, praxeology, efficiency, reyzm, nominalism.

НАШІ АВТОРИ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Адамська Ірина Геннадіївна – кандидат історичних наук, молодший науковий співробітник історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Адамчук Михайло Володимирович – кандидат філософських наук, доцент Львівського національного аграрного університету.

Акинджи Емре – здобувач кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Бородай Ірина Сергіївна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, начальник відділу інтелектуальної власності, маркетингу інновацій та аспірантури Інституту розведення і генетики тварин Національної академії аграрних наук України.

Волков Тимофій Олександрович – аспірант кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Воронянський Олександр Володимирович – кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії та історії України при Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка.

Гай-Нижник Павло Павлович – доктор історичних наук, академік Української академії наук, старший науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф.Кураса НАН України.

Гарнагіна Світлана Олександрівна – аспірантка кафедри політології та правознавства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Гришук Ольга Михайлівна – здобувач Донецького національного університету.

Євдокімов Микола Олександрович – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії України Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ).

Комар Володимир Леонович – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії слов'ян Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Красніцька Наталія Володимирівна – здобувач кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Крижановська Ірина Іванівна – аспірантка кафедри всесвітньої історії, старший викладач кафедри соціології та політології Донецького національного технічного університету.

Кудінов Юрій Миколайович – викладач кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова.

Куксенко Сергій Іванович – аспірант кафедри архівознавства, новітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Лагодзінський Віталій Володимирович – здобувач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Литвиненко Роман Олександрович – доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Донецького національного університету.

Литвиненко Т.А. – м. Харків.

Любовець Олена Миколаївна – завідувач відділом Українського інституту пам'яті.

Мисак Наталія Федорівна – кандидат історичних наук, доцент Львівського національного аграрного університету.

Москальова Надія Петрівна – кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії та історії України при Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка.

Нікітенко Костянтин Вікторович – кандидат історичних наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Львівського інституту менеджменту.

Николаєв Микола Іллєч – кандидат технічних наук, лауреат премії імені Миколи Аркаса («Історія, археологія»), член-кореспондент Інженерної академії України. (м. Миколаїв).

Огієнко Віталій Іванович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Українського інституту пам'яті.

Патриляк Богдан Казимирович – аспірант кафедри новітньої історії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Передерій Ірина Григоріївна – кандидат історичних наук, доцент, докторант кафедри історії Росії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Прохорова Тетяна Олександрівна – аспірантка кафедри історії давнього світу та середніх віків Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (м. Сімферополь).

Радчук Андрій Олександрович – аспірант кафедри історії України Інституту історичної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ).

Северинюк Валентин Матвійович – доктор політичних наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Класичного приватного університету (м. Запоріжжя).

Сингаївська Наталія Миколаївна – аспірантка кафедри історії України, асистент кафедри історії України Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Скробач Богдан Миколайович – магістр прав, м. Рогатин, Івано – Франківська обл.

Соколовська Юлія Вадимівна – доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Академії внутрішніх військ МВС України.

Троханяк Олександра Степанівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут».

Трухманова Світлана Леонідівна – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри суспільних наук Вінницького національного медичного університету імені М. Пирогова.

Туранли Ферхад Гардашкан Оглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри загального і слов'янського мовознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія», завідувач кафедри сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича Львівського національного університету імені Івана Франка.

Цебенко Андрій Михайлович – аспірант кафедри Центрально-Східної Європи Львівського національного університету імені Івана Франка.

Чеберяко Оксана Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Абашнік Володимир Олексійович – доктор філософії, завідувач кафедрою гуманітарних дисциплін Харківського економіко-правового університету.

Абієва Лейла Р. – дисертантка Інституту філософії, соціології та права Національної академії наук Азербайджану.

Александровська Валентина Миколаївна – доктор філософських наук, завідувач кафедри філософії і соціально-гуманітарних дисциплін Донецького національного медичного університету імені М. Горького.

Головльова Олена Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, освіти дошкільної і початкової Донецького інституту соціальної освіти.

Андрєєва Олена Валеріївна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Андруцька Яна Вікторівна – аспірантка кафедри філософії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Бабаєв Ягуб Магеррам огли – кандидат філологічних наук, доцент, викладач Азербайджанського державного педагогічного університету (м. Баку, Азербайджан).

Білоусенко Юлія Іванівна – аспірантка кафедри соціальної філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ).

Бобловський Олександр Юрійович – старший викладач Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

Богданова-Борденюк Ірина Володимирівна – старший викладач кафедри документознавства та управління соціальними комунікаціями Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ).

Буяшенко Вікторія Василіївна – доктор філософських наук, доцент, в.о. ректора, декан факультету соціального управління Академія праці і соціальних відносин Федерації профспілок України (м. Київ).

Гавдяк Оксана Василіївна – аспірантка кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Газнюк Лідія Михайлівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних наук Харківської державної академії фізичної культури.

Разумовський Сергій Олександрович – доктор філософських наук, доцент Харківської державної академії фізичної культури.

Горбань Олександр Володимирович – доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та права Національної академії природоохоронного та курортного будівництва (м. Сімферополь).

Гулакова Марина Геннадіївна – старший викладач кафедри вищої математики Донецького державного університету управління, здобувач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ).

Дейнека Володимир Васильйович – аспірант кафедри теоретичної та прикладної філософії філософського факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Девочкіна Наталія Миколаївна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії Запорізького національного технічного університету.

Дзоз Віталіна Олексіївна – доктор філософських наук, доцент, міністр освіти і науки, молоді і спорту АР Крим.

Дзьобань Олександр Петрович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» (м. Харків).

Долголенко Ірина Анатоліївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних наук Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Дудченко Владимир Степанович – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософських дисциплін Кам'янець-Подільського національного університету, докторант Інституту вищої освіти НАПН України.

Дядюшкін Олександр Михайлович – аспірант кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ємельяненко Євгенія Олегівна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії Запорізького національного технічного університету.

Живоглядова Ірина Вікторівна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри етики, естетики та культурології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Журба Микола Анатолійович – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософських та гуманітарних дисциплін Інституту хімічних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Рубіжне).

Зубов Вадим Олексійович – кандидат філософських наук, доцент, докторант Інституту вищої освіти НАПН України.

Іванова Карина Андріївна – доктор філософських наук, доцент, проректор з науково-педагогічної (виховної) роботи Національного фармацевтичного університету (м. Харків).

Карівець Ігор Володимирович – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Національного університету «Львівська політехніка».

Касьянов Дмитро Володимирович – кандидат філософських наук, старший викладач Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ).

Кац Марія Миколаївна – пошукач кафедри соціології та соціальної філософії Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (м. Сімферополь).

Козачинська Вікторія Валеріївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського національного університету фізичного виховання і спорту України.

Краснокутський Олександр Володимирович – кандидат філософських наук, доцент, докторант кафедри соціальної філософії та управління Запорізького національного університету.

Кривега Людмила Дмитрівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Запорізького національного університету.

Лещенко Ірина Леонідівна – кандидат філософських наук, асистент кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Льовкіна Олена Геннадіївна – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри психології та соціології Національного університету державної податкової служби України (м. Ірпінь, Київська обл.).

Мавріна Ганна Олександрівна – старший викладач кафедри іноземних мов Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського.

Мамадов Тарийел Мамед огли – доцент, завідувач кафедри Сумгаїтського державного університету (Азербайджан).

Матвійчук Андрій Васильович – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри теорії, історії держави і права та філософії Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука (м. Рівне), докторант Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ).

Машкін Володимир Вікторович – аспірант кафедри етики, естетики і культурології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мельник Людмила Миколаївна – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та політології Білоцерківського національного аграрного університету.

Михайлишин Галина Йосипівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Надибська Оксана Ярославівна – доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та соціальних дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Осетрова Оксана Олександрівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Остапчук Галина Олександрівна – доцент кафедри філософії Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м. Київ).

Павлишин Людмила Григорівна – кандидат філософських наук, докторант Центру гуманітарної освіти НАН України (м. Київ).

Пашков Володимир Васильович – кандидат філософських наук, ректор Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Полянська Вікторія Іванівна – доктор філософських наук, завідувач кафедри філософської думки та культурології Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Попович Микола Дмитрович – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри історії і філософії Подільського державного аграрно-технічного університету (м. Кам'янець–Подільський).

Рудаківська Світлана Вікторівна – проректор Київського міжнародного університету з довузівської роботи.

Сторожук Світлана Володимирівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ).

Стоян Дар'я Владиславівна – кандидат філософських наук, старший викладач Державного економіко-технологічного університету транспорту.

Середюк Наталія Григорівна – молодший науковий співробітник відділу історії, теорії та методології соціології Інституту соціології НАН України.

Сушина Ігор Григорович – кандидат філософських наук, доцент, докторант кафедри культурології Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (м. Сімферополь).

Танцюра Олексій Геннадійович – студент філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Федоров Ю.В. – кандидат філософських наук, доцент Університету культури, мистецтва та туризму (м. Сімферополь).

Халамендик Вікторія Борисівна – доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та гуманітарних наук Карпатського університету імені Августина Волошина (м. Ужгород).

Хвойницька Христина Михайлівна – асистент кафедри філософії Львівського національного університету «Львівська політехніка», здобувач кафедри теорії та історії культури Львівського національного університету імені Івана Франка.

Цехмистро Ірина Іванівна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри вищої математики Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Шамша Ігор Володимирович – кандидат філософських наук, докторант кафедри філософії Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м. Київ).

Шевченко Наталя Володимирівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільних наук Національного фармацевтичного університету (м. Харків).

Шелехов Євген Олександрович – аспірант кафедри філософії Донецького національного університету.

Шиленко Богдан Євгенович – аспірант кафедри філософії гуманітарних наук філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Якуба Альона Олександрівна – викладач кафедри суспільних наук Національного фармацевтичного університету (м. Харків).

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Агарков Олег Анатолійович – кандидат соціологічних наук, завідувач кафедри соціальної роботи Запорізького національного технічного університету.

Бородай Андрій Володимирович – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри філософії Донбаської державної машинобудівної академії (м. Краматорськ, Донецька обл.)

Буга Яна Валеріївна – лаборант кафедри міжнародної інформації факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Васильчук Євген Олегович – кандидат політичних наук, викладач Черкаського державного бізнес–коледжу.

Висоцький Олександр Юрійович – доктор політичних наук, професор кафедри історії та українознавства Національної металургійної академії України (м. Дніпропетровськ).

Вишиванюк Олексій Григорович – кандидат історичних наук, доцент, ректор Інституту управління природними ресурсами Університету економіки та права «Крок» (м. Коломия Івано-Франківської обл.)

Гаджисев Натиг – докторант Інституту філософії, соціології та права Національної академії наук Азербайджану.

Димитрова Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри політології, соціології та соціальної роботи факультету соціології і права НТУУ «КПІ».

Забєля Максим Сергійович – аспірант кафедри політології Донецького національного університету.

Івасечко Ольга Ярославівна – асистент кафедри політології Національного університету «Львівська політехніка».

Калуцький Сергій Сергійович – асистент кафедри політології і соціології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Кедик Василь Степанович – аспірант Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Коломоєць Анастасія Вікторівна – аспірантка кафедри політології Донецького національного університету, керівник дослідницьких проектів компанії Research & Branding Group.

Кревошеєва Олена Іванівна – завідувача лабораторією соціально–психологічних досліджень Запорізького національного технічного університету, аспірантка кафедри суспільно–політичних наук, глобалістики та соціальних комунікацій Університету «Україна».

Кутуєв Павло Володимирович – доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри політології, соціології та соціальної роботи Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Лазарович Микола Васильович – кандидат історичних наук, доцент, докторант кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Литвин Надія Миколаївна – аспірантка кафедри країнознавства і міжнародного туризму факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Михайлов Володимир Сергійович – доктор економічних наук, кандидат філософських наук, професор, директор Науково-дослідного інституту статистики НТК статистичних досліджень Держстату України.

Мусієнко І.І. – доктор наук з державного управління, професор кафедри основи забезпечення державної безпеки, контрозвідувальної та оперативно-розшукової діяльності Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

Нікулішин Наталія Вікторівна – аспірантка кафедри політології Національного університету «Львівська політехніка».

Олійник Юлія Романівна – аспірантка Національного університету «Львівська політехніка».

Павлова Людмила Ісмаїлівна – доцент кафедри політології та міжнародних відносин Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ).

Піляєв Ігор Славович – доктор політичних наук, проректор з міжнародних зв'язків, професор Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Київ).

Сащук Галина Миколаївна – кандидат політичних наук, доцент Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Смолей Василь Васильович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту освіти Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти.

Сухіашвілі Д.Т. – аспірант кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики Донецького національного університету.

Сухова Христина Олегівна – магістр, інформаційний аналітик-міжнародник, м. Київ.

Трима Катерина Андріївна – кандидат політичних наук, асистент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету.

Циркін Ігор Маркович – здобувач Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ).

Ямельницький Олег Ярославович – аспірант кафедри політології Національного університету «Львівська політехніка».

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Гай-Нижник Павло Павлович – доктор історичних наук, академік Української академії наук, старший науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф.Кураса НАН України.

Михайлюк Віталій Павлович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ).

ДОДАТКИ

Політичні науки

Алієв Сейран Шивхетович – студент відділення «міжнародної інформації» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Гмиряньська Катерина Олександрівна – студентка Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Даниленко Сергій Іванович – доктор політичних наук, доцент кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дирда Антоніна Олександрівна – студентка відділення міжнародні відносини Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Харченко Анна Борисівна – студентка Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Круглий стіл «М. Скрипник у національній та історичній пам'яті»	5
Туранли Ф.Г. Стосунки України з Кримським ханством, Високою Портою та Річчю Посполитою	22
Адамчук М.В., Мисак Н.Ф. Берестейська унія 1596 р.: до питання про її причини, передумови та ідеологічне підґрунтя	31
Євдокимов М.О. Особливості історії Вітчизняної війни 1812 року у віршах та піснях: глас ліри, глас народу	39
Соколовська Ю.В. Добročинність у системі станової опіки дітей у Харківській губернії у XIX – на початку XX ст.	44
Троханяк О.С. Українсько-польські відносини (на прикладі Бережанщини)	48
Трухманова С.П. Політика партійно-радянського апарату щодо міської інтелектуальної еліти Поділля у 20–30-х рр. XX ст.	51
Комар В.П. Формування традицій польсько-української військової співпраці у 20–30-х рр. XX ст.	57
Гай-Нижник П.П. Монархічна Україна: яку державну модель передбачали побудувати в Україні гетьманці у другій половині XX ст.	63
Огієнко В.І. Меморіальна політика вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні	72
Воронянський О.В., Москальова Н.П. Роль земельних комітетів у реалізації аграрної політики Центральної Ради	78
Скробач Б.М. Червона українська галицька армія в польсько – радянській війні 1920 р.	84
Нікітенко К.В. Проблема ефективності роботи системи сільськогосподарського кредиту в УСРС	87
Цебенко А.М. Підготовка священнослужителів у Православній Церкві Чехословаччини (1918–1992 рр.)	94
Литвиненко Р.О. Кавказ і Надчорномор'я: лінії синхронізації для фіналу середньої бронзи	104
Лагодзінський В.В. Елліністичні студії Михайла Драгоманова	109
Передерій І.Г. Історіософські погляди В'ячеслава Липинського дореволюційного періоду	115
Радчук А.О. Михайло Старицький: повсякденність і творчість	121
Северинюк В.М. Питання української державності в публіцистичних творах Михайла Грушевського періоду Центральної Ради	128
Гарнагіна С.О. Класифікація джерел з історії міжнародної діяльності екзильного центру УНР (1948 – 1992 рр.)	134
Акінджи Е. Науково-педагогічна діяльність О. Шульгина в Українському вільному університеті (1923–1927 рр.)	141
Бородай І.С. Роль наукових шкіл у системі вищої зоотехнічної освіти та дослідної справи у тваринництві України	148
Адамська І.Г. Історія українських земель XIV–XVI століть на сторінках «Чтений в Историческом обществе Нестора-летописца»	153
Чеберяко О.В. Журнали 1920-х рр. – джерело вивчення історії формування місцевих бюджетів УСРС	158
Красніцька Н.В. Теоретико-методологічна дискусія в українській етнологічній періодиці другої половини 20-х рр. XX ст.	167
Кудінов Ю.М. Постать гетьмана Пилипа Орлика у студіях істориків США та Канади: від глорифікації до об'єктивного розгляду (1950–2000 рр.)	172
Куксенко С.І. Особливості розвитку євангельсько-баптистського братства в Україні у другій половині 40-х – 50-х рр. XX ст.: історіографічний аспект	178
Сингаївська Н.М. Національна історіографія на зламі XIX–XX ст. (на прикладі польських історичних шкіл)	182
Прохорова Т.О. Французький емігрант на російській службі: подорож графа Кастіреса до Криму	187

Крижановська І.І. Ідеалістична традиція в зовнішньополітичних стратегіях Рональда Рейгана та Джорджа Буша–молодшого	193
Волков Т.О. «Ольстерська» політика уряду Хіта: від «кривавої неділі» до «прямого правління»	197
Гришук О.М. Поховальний культ у Стародавньому Китаї (II тис. до н.е.)	203
Литвиненко Т.А. Тенденції розвитку приватної вищої школи в Україні на рубежі XX–XXI ст.	207
Ніколаєв М.І. Про графічну реконструкцію епонімного календаря Ольвії IV–I ст. до н.е.	211
Патріляк Б.К. Опір українського селянства соціально–економічним заходам радянської влади наприкінці 1920–х – початку 1930–х рр.: історіографія проблеми	216

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Халамендик В.Б. Творча спадщина В'ячеслава Липинського: погляд крізь століття (конференція)	225
Козачинська В.В. Ієрархія цінностей в історіософській концепції В.Липинського	228
Остапчук Г.О. В'ячеслав Липинський: до української нації через українську еліту	231
Сторожук С.В. Ідея політичної нації В.Липинського в контексті сучасних націотворчих процесів в Україні	237
Стоян Д.В. Націологія В. Липинського та Ю. Вассіяна в контексті розвитку націоналістичних теорій першої половини XX ст.	243
Танцюра О.Г. Сутність та основні засади концепції української державності В'ячеслава Липинського	248
Журба М.А. Філософська рефлексія віртуальної реальності	251
Попович М.Д. Сучасна аксіологія та її характерні особливості	261
Карівець І.В. Інтуїція і «Чуття буденності»	266
Андреева О.В. Неприйняття іншості як «зворотний бік» толерантності	271
Богданова–Борденюк І.В. Міф, як категорія стандарту відтворення світосприйняття первісної людини	278
Зубов В.О., Кривега Л.Д. Світоглядні орієнтації людини в XXI столітті	283
Мамедов Т.М. Внутрішній світ особистості	287
Гулакова М.Г. Віртуальна реальність в контексті масової комунікації	292
Михайлишин Г.Й. Змістовно–світоглядні особливості філософії постмодернізму	298
Машкін В.В. Моральнісна регуляція війни в контексті історичних форм раціональності	304
Александровська В.М., Головльова О.В. Смерть як філософська, психологічна та соціальна проблема	310
Буяшенко В.В. Історико–філософський аналіз процесу інституалізації соціального піклування	316
Надибська О.Я. Роль суспільно–правових пріоритетів у функціонуванні соціуму	323
Дзоз В.А. Гуманітарна політика України в контексті суспільної модернізації	330
Шелехов Є.О. Благодійність як чинник гуманізації суспільних відносин	335
Білоусенко Ю.І. Материнство: спроба соціально–філософської актуалізації проблеми	340
Дзьобань О.П. Соціальна реальність в контексті бінарностей «управління – самоврядування» та «самоорганізація – організація»	345
Краснокутський О.В. Сутність ідеології державотворення як соціального феномена та зміст поняття, що його позначає	351
Кац М.Н. Сучасна українська сім'я в контексті антропологічної кризи	357
Касьянов Д.В. Наноматеріали і нанотехнології у технологічному поступі людства	363
Матвійчук А.В. Екологічна деонтологія крізь призму основних сучасних філософських трендів	369
Абашкін В.О. Харківський «Нарис логіки» П.М. Любоцького	375
Дейнека В.В. Співставлення учень Геракліта та Парменіда в історико–філософському дослідженні: дві традиції	380
Льовкіна О.Г. Філософська спадщина Т. Котарбіньського: єдність праксеологічного, етичного та гносеологічного аспектів	386
Осетрова О.О. М. Фуко про виникнення «суспільства контролю»	391
Цехмістро І.І. Геометрична несумірність, безконечність протяжності і теза Л. Брауера «континуум не є множина точок» (від Р.Дедекінда до П.Коена)	395
Шамша І.В. Синтез вихідної суперечливості буття в феноменології М. Мерло–Понті	400

Павлишин Л.Г. Ірраціоналізм у філософії В. Винниченка	406
Хвойницька Х.М. Осмислення ідеї природного права у працях діячів Києво-Могилянської академії.....	411
Живоглядова І.В. Північно-та центральноєвропейський досвід народження «буржуазності» як способу життєдіяльності: алгоритми культурологічного аналізу	416
Середюк Н.Г. Специфіка моральності в системі сучасних соціальних інститутів: філософсько-етичний аналіз.....	422
Газнюк Л.М., Разумовський С.О. Соціокультурна роль та функції суб'єктів маркетингу у спорті.....	428
Бобловський О.Ю. Ринкова природа міжкультурної взаємодії	436
Горбань О.В. Інтелекція як творча меншість суспільства	440
Дсвогкіна Н.М., Ємельяненко Є.О. Вплив соціально-політичних трансформацій на специфіку культурного середовища	447
Мавріна Г.О. Глобальний туризм в контексті масової культури	453
Полянська В.І. Самосвідомість мистецтва як засаднича проблема в естетиці Росії 20-х років XX ст.	458
Федоров Ю.В. Акіологічна криза сучасності як глобальна загроза тотальної масової культури	464
Сухина І.Г. До питання про методологічну пролонгацію аксіології культури	470
Андруцька Я.В. Біблія як християнське джерело уявлень про смерть людини	478
Мельник Л.М. «Симфонія влади» у працях батьків церкви.....	481
Гавдяк О.В. Релігійно-філософська проблематика у вітчизняному науковому просторі XIX –початку XX ст.....	486
Дядюшкін О.М. Методологічні засади дослідження феномену псевдорелігії.....	492
Лещенко І.Л. Концептуалізація містики та мистицизму: філософсько-релігійознавчий дискурс.....	498
Шиленко Б.Є. Соціальна трансформація протестантизму в епоху глобалізації	504
Пашков В.В. Академія післядипломної педагогічної освіти як конструкт стратегії успіху	510
Рудаківська С.В. Екологічна освіта XXI ст. – ноосферний варіант.....	517
Долголенко І.А. Актуальні аспекти філософії освіти в умовах сучасності.....	523
Дудченко В.С. Роль освіти в подоланні духовної кризи суспільства	529
Іванова К.А., Шевченко Н.В., Якуба А.О. Ціннісні орієнтації студентської молоді в умовах переходу до ринкової економіки	535
Бабасв Я. Поема «Дастан об Ахмед Харамі» як ранній зразок епічного віршу на азербайджанській мові	539
Абісєва Лейла Р. Політична еліта Азербайджану та питання демократизації суспільства (соціально-філософський аналіз)	545

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Агарков О.А. Соціальна справедливість як сутнісний принцип соціальної української держави	548
Калуцький С.С. Козацьке землеволодіння в науковій творчості В. Липинського	554
Кревошеєва О.І. Громадсько-політичні рухи початку XX ст. (консерватизм В'ячеслава Липинського).....	557
Кутуєв П.В. Трансформація ідеї розвитку в соціології розвитку та модернізації	563
Сухова Х.О. Еволюція концепції держави в соціальній та політичній теорії	569
Бородай А.В. Категорія політичного центризму на теренах політичного життя сучасної України	575
Забєля М.С. Особливості президентських кампаній в Україні 2004 та 2010 років	580
Коломосьць А.В. Основні форми прояву символічного насилля у президентській виборчій кампанії 2010 р. в Україні.....	587
Івасечко О.Я. Р. Лашенко про особливості правової традиції українського народу як основи державно-політичного устрою.....	594
Вишиванюк О.Г. Перехід до демократії в Україні: роль еліти в умовах політичних трансформацій	600
Лазарович М.В. До питання про вироблення та реалізацію механізму національного представництва в органах української влади середини 1917 р.	607
Піляєв І.С. Синтетичний підхід до формування політичної нації в Україні: єднання плюральних ідентичностей навколо стрижня Русі	612

Литвин Н.М. Взаємини еміграційного уряду ЗУНР із країнами Центрально–Східної Європи	620
Нікулішин Н.В. Зміст поняття «жорстка сила» в теорії та практиці міжнародних відносин	626
Мусяненко І.І. Інноваційний розвиток освіти як основа гарантування національної безпеки України	631
Олійник Ю.Р. Відносини між Україною та ЄС у рамках Угоди «Про асоціацію» і формування національної ідентичності	636
Павлова Л.І. Чинники формування стратегій виборчих кампаній в сучасній Україні	641
Висоцький О.Ю. Сучасні підходи до вивчення проблеми легітимації політичної влади	645
Кедик В.С. Інтернет–медіа в комунікативному середовищі політичної системи України	655
Трима К.А. Особливості функціонування глобального громадянського суспільства	660
Ямельницький О.Я. Реалізація принципів «належного» врядування як чинник активізації політичної участі	665
Циркін І.М. Роль політичного лідера у формуванні політичної культури особистості	671
Васильчук Є.О. Молодіжні субкультури, контркультура та антикультура: особливості співвідношення, взаємодії та полярності у політичних процесах	677
Гаджиев Н. Посередницька діяльність ОБСЄ у вирішенні регіональних конфліктів	684
Буга Я.В. «Мусульманські» медіа в політичному житті Франції: проблеми інтеграції	689
Димитрова Л.М., Михайлов В.С. Людський фактор у воєнних і політичних стратегіях Китаю та їх вплив на формування стратегічного мислення сьогодення	695
Смолей В.В. Політизація польського національного руху та виникнення польських політичних партій в кінці XIX – початку XX ст.	703
Сухішвілі Д.Т. Реформи в Грузії як невід’ємна частина інтеграції до Європи	710
Сащук Г.М. Місце та значення моральної парадигми в розбудові інформаційного суспільства	714

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Гай–Нижник П. П. Гортаючи нову книжку.... Рецензія на монографію: Патриляк І.К. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух (1939–1960 рр.): Монографія / Центр дослідження визвольного руху. – Львів: Часопис, 2012. – 592 с.	720
Михайлюк В.П., Бельдюгін В.А. Рецензія на навчальний посібник: Добров П.В., Єсін І.М. Історія України: текст лекцій і структурно–логічні схеми. – 3–е видання, зі змін. і доп. – Донецьк: Донецький національний університет, 2011. – 798 с.	723

ДОДАТКИ

Політичні науки

Алієв С.Ш. Діяльність НАТО в сфері захисту кіберпростору	725
Гмирянська К.О., Даниленко С.І. Політико–комунікаційні технології «блогерних революцій» на прикладі соціальних мереж	730
Дирда А.О. Роль азійського простору у забезпеченні статусу Росії як великої держави	733
Харченко А.Б. Західні Балкани у зовнішній політиці Європейського Союзу	737

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Круглый стол «Н. Скрипник в национальной и исторической памяти»	5
Туранли Ф.Г. Отношения Украины с Крымским ханством, Высокой Портою и Речью Пополитою	22
Адамчук М.В., Мысак Н.Ф. Берестейская уния (1596): к вопросу о причинах, предусловиях и идеологической основе	31
Евдокимов Н.А. Особенности истории Отечественной войны 1812 года в стихах и песнях: глас лиры, глас народа	39
Соколовская Ю.В. Благотворительность в системе сословной опеки детей в Харьковской губернии в XIX – в начале XX ст.	44
Троханяк А.С. Украинско–польские отношения (на примере Бережанщины)	48
Трухманова С.Л. Политика партийно–советского аппарата в отношении городской интеллектуальной элиты Подолии в 20 – 30–х гг. XX ст.	51
Комар В.Л. Формирование традиций польско–украинского военного сотрудничества в 20–30–х гг. XX в.	57
Гай–Нижник П.П. Монархическая Украина: какую государственную модель предполагали создать в Украине гетманцы во второй половине XX века	63
Огиенко В.И. Мемориальная политика почитания памяти жертв Голодомора 1932–1933 рр. в Украине	72
Воронянский А.В., Москалева Н.П. Роль земельных комитетов в реализации аграрной политики Центральной Рады	78
Скробач Б.Н. Красная украинская галицкая армия в польско–советской войне 1920 г.	84
Никитенко К.В. Проблема эффективности работы системы сельскохозяйственного кредита в УССР	87
Цебенко А.М. Подготовка священнослужителей в Православной Церкви Чехословакии (1918 –1992 гг.)	94
Литвиненко Р.А. Кавказ и Северное Причерноморье: линии синхронизации для финала средней бронзы	104
Лагодзинский В.В. Эллинистические студии Михаила Драгоманова	109
Передерий И.Г. Историсофские взгляды Вячеслава Липинского дореволюционного периода	115
Радчук А.О. Михаил Старицкий: повседневность и творчество	121
Северинюк В.М. Вопросы украинской государственности в публицистических произведениях Михаила Грушевского периода Центральной Рады	128
Гарнагина С.А. Классификация источников по истории международной деятельности экильного центра УНР (1948 – 1992 гг.)	134
Акинджи Е. Научно–педагогическая деятельность А.Шульгина в Украинском Свободном университете (1923–1927 гг.)	141
Бородай И.С. Роль научных школ в системе высшего зоотехнического образования и опытного дела в животноводстве Украины	148
Адамская И.Г. История украинских земель XIV–XVI веков на страницах «Чтений в Историческом обществе Нестора–летописца»	153
Чеберяко О.В. Журналы 1920–х гг. – источник изучения истории формирования местных бюджетов УССР	158
Красницкая Н.В. Теоретико–методологическая дискуссия в украинской этнологической периодике второй половины 20–х гг. XX в.	167
Кудинов Ю.Н. Фигура гетмана Филиппа Орлика в студиях историков США и Канады: от глорификации к объективному рассмотрению (1950–2000 гг.)	172
Куксенко С.И. Особенности развития евангельско–баптистского братства в Украине во второй половине 40–х – 50–х гг. XX ст.: историографический аспект	178
Сингаевская Н.Н. Национальная историография на изломе XIX–XX ст. (на примере польских исторических школ)	182

Прохорова Т.А. Французский эмигрант на русской службе: путешествие графа Кастреса в Крым	187
Крыжановская И.И. Идеалистическая традиция во внешнеполитических стратегиях Рональда Рейгана и Джорджа Буша–младшего	193
Волков Т.А. «Ольстерская политика» правительства Хита: от «кровавого воскресенья» до «прямого управления»	197
Гришук О.М. Погребальный культ в Древнем Китае (II тыс. до н.э.)	203
Литвиненко Т.А. Тенденции развития частного высшего образования в Украине на рубеже XX–XXI в.	207
Николаев Н.И. О графической реконструкции эпонимного календаря Ольвии IV–I вв. до н.э.	211
Патриляк Б.К. Сопротивление украинского крестьянства социально–экономическим мероприятиям советской власти конца 1920–х – начала 1930–х гг.: историография проблемы	216

ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ

Халамендик В.Б. Творческое наследие Вячеслава Липинского: взгляд через столетия (конференция)	225
Козачинская В.В. Иерархия ценностей в историософской концепции В.Липинского	228
Остапчук Г.А. Вячеслав Липинский: к украинской нации через украинскую элиту	231
Сторожук С.В. Идея политической нации В. Липинского в контексте современных нациотворческих процессов в Украине	237
Стоян Д.В. Нациология В.Липинского и Ю.Вассияна в контексте развития националистических теорий первой половины XX в.	243
Танцюра А.Г. Сущность и основные принципы концепции украинской государственности Вячеслава Липинского	248
Журба Н.А. Философская рефлексия виртуальной реальности	251
Попович Н.Д. Современная аксиология и ее отличительные особенности	261
Каривец И.В. Интуиция и «чувство обыденности»	266
Андреева Е.В. Неприятие инаковости как «изнанка» толерантности	271
Богданова–Борденюк И.В. Миф как категория стандарта воспроизведения мировосприятия первобытного человека	278
Зубов В.А., Кривега Л.Д. Мировоззренческие ориентации человека в XXI веке	283
Мамедов Т.М. Внутренний мир личности	287
Гулакова М.Г. Виртуальная реальность в контексте массовой коммуникации	292
Михайлишин Г.И. Содержательно–мировоззренческие особенности философии постмодернизма	298
Машкин В.В. Нравственная регуляция войны в контексте исторических форм рациональности	304
Александровская В.Н., Головлева Е.В. Смерть как философская, психологическая и социальная проблема	310
Буяненко В.В. Историко–философский анализ процесса институционализации социальной заботы	316
Надыбская О.Я. Роль общественно–правовых приоритетов в функционировании социума	323
Дзоз В.А. Гуманитарная политика Украины в контексте общественной модернизации	330
Шелехов Е.А. Благотворительность как фактор гуманизации общественных отношений	335
Билоусенко Ю.И. Материнство: попытка социально– философской актуализации проблемы	340
Дзебань А.П. Социальная реальность в контексте бинарностей «управление – самоуправление» и «самоорганизация – организация»	345
Краснокутский А.В. Сущность идеологии государственного строительства как социального феномена и содержание понятия, которое его обозначает	351
Кац М.Н. Современная украинская семья в контексте антропологического кризиса	357
Касьянов Д.В. Наноматериалы и нанотехнологии в технологической поступи человечества	363
Матвийчук А.В. Экологическая деонтология сквозь призму основных современных философских трендов	369
Абашин В.А. Харьковский «Опыт логики» П.М. Любоцкого	375
Дейнека В.В. Сопоставление учений Гераклита и Парменида в историко–философском исследовании: две традиции	380

Левкина Е.Г. Философское наследие Т. Котарбиньского: единство праксеологических, этического и гносеологического аспектов	386
Осетрова О.А. М. Фуко о возникновении «общества контроля»	391
Цехмистро И.И. Геометрическая несоизмеримость, бесконечная протяженность и тезис Л. Брауэра «Континуум не есть множество точек» (от Р. Дедекинда до П.Козна)	395
Шамша И.В. Синтез исходной противоречивости бытия в феноменологии М.Мерло-Понти	400
Павлишин Л.Г. Иррационализм в философии В. Винниченко	406
Хвойницкая Х.М. Осмысление идеи естественного права в работах деятелей Киево-Могилянской академии	411
Живоглядова И.В. Северо-и центральноевропейский опыт рождения «буржуазности» как способа жизнедеятельности: алгоритмы культурологического анализа	416
Середюк Н.Г. Специфика моральности в системе современных социальных институтов: философско-этический анализ	422
Газзюк Л.М., Разумовский С.А. Социокультурная роль и функции субъектов маркетинга в спорте	428
Бобловский А.Ю. Рыночная природа межкультурного взаимодействия	436
Горбань А.В. Интеллигенция как творческое меньшинство общества	440
Девочкина Н.Н., Емельяненко Е.О. Влияние социально-политических трансформаций на специфику культурной среды	447
Маврина А.А. Глобальный туризм в контексте массовой культуры	453
Полянская В.И. Самосознание искусства как основополагающая проблема в эстетике России 20-х годов XX ст.	458
Федоров Ю.В. Аксиологический кризис современности как глобальная угроза тотальной массовой культуры	464
Сухина И.Г. К вопросу о методологической пролонгации аксиологии культуры	470
Андруцкая Я.В. Библия как христианский источник представлений о смерти человека	478
Мельник Л.Н. «Симфония власти» в работах отцов церкви	481
Гавдяк О.В. Религиозно-философская проблематика в отечественном научном пространстве XIX – начала XX ст.	486
Дядюшкин А.М. Методологические особенности исследования феномена псевдорелигии	492
Лещенко И.Л. Концептуализация понятий мистики и мистицизма: философско-религиоведческий дискурс	498
Шиленко Б.Е. Социальная трансформация протестантизма в эпоху глобализации	504
Пашков В.В. Академия последилового педагогического образования как конструктор стратегии успеха	510
Рудаковская С.В. Экологическое образование XXI века – ноосферный вариант	517
Долголенко И.А. Актуальные аспекты философии образования в условиях современности	523
Дудченко В.С. Роль образования в преодолении духовного кризиса общества	529
Иванова К.А., Шевченко Н.В., Якуба А.А. Ценностные ориентации студенческой молодежи в условиях перехода к рыночной экономике	535
Бабаев Я. Поэма «Дастан об Ахмед Харами» как ранний образец эпического стиха на азербайджанском языке	539
Абиева Лейла Р. Политическая элита Азербайджана и вопросы демократизации общества (социально-философский анализ)	545

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Агарков О.А. Социальная справедливость как сущностный принцип социального украинского государства	548
Калуцкий С.С. Казацкое землевладение в научном творчестве В. Липинского	554
Кревошнеева Е.И. Общественно-политические движения начала XX столетия (консерватизм Вячеслава Липинского)	557
Кутуев П.В. Трансформация идеи развития в социологии развития и модернизации	563
Сухова К.О. Эволюция концепции государства в социальной и политической теории	569
Бородай А.В. Категория политического централизма на территории политической жизни современной Украины	575
Забеля М.С. Особенности президентских кампаний в Украине 2004 и 2010 годов	580
Коломоец А.В. Основные формы проявления символического насилия в президентской избирательной кампании 2010 г. в Украине	587

Ивасечко О.Я. Р. Лашенко об особенностях правовой традиции украинского народа как основы государственно политического укладу	594
Вышиванюк А.Г. Переход к демократии в Украине: роль элиты в условиях политических трансформаций	600
Лазарович М.В. К вопросу о выработке и реализации механизма национального представительства в органах украинской власти в середине 1917 г.	607
Пилаев И.С. Синтетический подход к формированию политической нации в Украине: объединение плюральных идентичностей вокруг стержня Руси	612
Литвин Н.М. Взаимоотношения эмиграционного правительства ЗУНР со странами Центрально-Восточной Европы	620
Никулишин Н.В. Содержание понятия «жесткая сила» в теории и практике международных отношений	626
Мусяненко И.И. Инновационное развитие образования как основа гарантирования национальной безопасности Украины	631
Олейник Ю.Р. Отношения между Украиной и ЕС в рамках договора «Об ассоциации» и формирование национальной идентичности	636
Павлова Л.И. Факторы формирования стратегий избирательных кампаний в современной Украине	641
Высоцкий А.Ю. Современные подходы к изучению проблемы легитимации политической власти	645
Кедик В.С. Интернет–медиа в коммуникационной среде политической системы Украины	655
Трима Е.А. Особенности функционирования глобального гражданского общества	660
Ямельницкий О.Я. Реализация принципов «надлежащего» управления как фактор активизации политического участия	665
Циркин И.М. Роль политического лидера в формировании политической культуры личности	671
Васильчук Е.О. Молодежные субкультуры, контркультура и антикультура: особенности соотношения, взаимодействия и полярности в политических процессах	677
Гаджиев Н. Посредническая деятельность ОБСЕ в разрешении региональных конфликтов ...	684
Буга Я.В. «Мусульманские» медиа в политической жизни Франции: проблемы интеграции	689
Димитрова Л.М., Михайлов В.С. Человеческий фактор в военных и политических стратегиях Китая и их влияние на формирование стратегического мышления современности	695
Смолей В.В. Политизация польского национального движения и возникновения польских политических партий в конце XIX – начале XX в.	703
Сушишвили Д.Т. Реформы в Грузии как неотъемлемая часть интеграции в Европу	710
Сащук Г.М. Место и значение моральной парадигмы в формировании информационного общества	714

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Гай–Нижник П.П. Листая новую книгу.... Рецензия на монографию: Патриляк И.К. «Встань и борись! Слушай и верь...»: украинское националистическое подполье и повстанческое движение (1939–1960 гг.): Монографія / Центр исследования освободительного движения. – Львов: Часопис, 2012. – 592 с.	720
Михайлюк В.П., Бельдюгин В.А. Рецензия: Добров П.В., Єсін І.Н. Історія України: текст лекцій і структурно–логічні схеми: навчальний посібник для студентів усіх форм навчання та всіх спеціальностей. – 3–є видання, зі змінами і доповненнями. – Донецьк: Донецький національний університет, 2011. – 798 с.	723

ПРИЛОЖЕНИЯ

Политические науки

Алиев С.Ш. Деятельность НАТО в области защиты киберпространства	725
Гмырянская Е.А., Даниленко С.И. Политико–коммуникационные технологии «блогерных революций» на примере социальных сетей	730
Дирда А.О. Роль азиатского пространства в обеспечении статуса России как великой державы	733
Харченко А.Б. Западные Балканы во внешней политике Европейского Союза	737

CONTENT

HISTORICAL STUDIENS

Roundtable «M. Skrypnyk in the national and historical memory»	5
Turanli, F.G. Relations of Ukraine with the Crimean Khanate, High Porta and the Polish–Lithuaninan Commonwealth	22
Adamchuk, M.V., Mysak, N.F. The Union of Brest (1596): its causes, preconditions and ideological implications	31
Evdokimov, M.O. Features of history of Patriotic war of 1812 in verses and songs: voice of lyre, voice of people	39
Sokolovskaya, Y.V. Mercy in the system of class guardianship of children in Kharkov province in the XIX – the beginning of the XX centuries	44
Trohanyk, O.S. Ukrainian–Polish relations (for the example Berezhanschyn)	48
Truhmanova, S.L. Politics Party of the Soviet apparatus for the urban intellectual elite of Podolia in the 20 – 30s. XX century	51
Komar, V.L. Forming of traditions of polish–ukraine military collaboration of the 1920–30 s	57
Hai–Nyzhnyk, P.P. Monarchical Ukraine: a public model predicted build in Ukraine Hetmanist in the second half of the XX–th century	63
Ogiienko, V.I. The memorial politic of commemoration of Holodomor victims 1932–1933 in Ukraine in 2006–2009	72
Voronyansky, A.V., Moskaleva, N.P. The role of land committees in the implementation of agrarian policy of the Central Rada	78
Skrobach, B.M. Red Ukrainian Galician Army in the Polish – Soviet war in 1920	84
Nikitenko, K.V. The issue of the operational efficiency of the farm credit system in USSR	87
Tsebenko, A.M. Clergy training in the Orthodox Church of Czechoslovakia in 1918–1992	94
Lytvynenko, R.A. Caucasus and Northern Pontic: lines of synchronization for the ending of Middle bronze age	104
Lahodzins'kyi, V.V. Hellinistic studies of Mykhailo Drahomanov	109
Perederiy, I.G. Historiosophical looks by Viacheslav Lypyns'kyi in pre–revolution period	115
Radchuk, A.O. Mykhailo Staritsky: everyday life and creative work	121
Severyniuk, V.M. Problems of Ukrainian statehood in Mykhailo Hrushevsky's social and political essays of Central Rada period	128
Garnagina, S.A. Classification of sources on the history of international activities the ekzile center of UNR (1948 – 1992 years)	134
Akindci, E. Alexander Shulgin's scientific and pedagogical activity at the Ukrainian Free University (1923–1927)	141
Boroday, I.S. The role of scientific schools in system of higher zootechnical education and experimental work in animal husbandry in Ukraine	148
Adamska, I.G. The 14th–16th century history of the Ukrainian lands on the pages of «Chteniya v Istoricheskomo obshchestve Nestora–letopistea»	153
Cheberyako, O.V. Magazines of the 1920s –The source of History of local SSR budgets formation	158
Krasnitska, N.V. Theoretical and methodological discussion in Ukrainian ethnological periodicals of the second half of 1920th	167
Kudinov, Yu.M. The figure of Hetman Pylyp Orlyk in studies of the U.S. and Canadian historians: from glorification to objective consideration (1950s–2000s)	172
Kuksenko, S.I. Features of development of evangelic–baptism fraternity are in Ukraine in the second half 50th 40th – of XX of century: historiography aspect	178
Syngaivska, N.M. The National Historiography at the end of XIX and the beginning of XX century (following the example of the Polish historical schools)	182
Prokhorova, T.O. French emigre at Russian service: a journey to the Crimea by Count Castres	187
Kryzhanovskaya, I.I. The Tradition of idealism in The Strategy foreing policy of Presidents R.Reagan and George W. Bush	193
Volkov, T.O. Ulster Politics of the government of Heat: from »Bloody Sunday« to »Direct Rule«	197

Gryschuk, O.M. The sepulchral rite in Ancient China (II Millennium B.C.)	203
Litvinenko, T.A. Tendencies in the development of private higher education in Ukraine (XX–XXI)	207
Nikolayev, M.I. About the graphic reconstruction of Olbian eponymous calendar of IV–I centuries BC	211
Patryliak, B.K. Ukrainian peasantry resistance to the social and economic activities of soviet power at the end of 1920th – to beginning of 1930th: historiography of problem	216

PHILOSOPHIC SCIENCES

Khalamendik, V.B. Creative legacy of Vyacheslava Lipinskogo: vazglyad through centuries (conference)	225
Kozachynska, V.V. Valuable hierarchy in the historiosophical conception of V.Lypynskyj	228
Ostaptsuk, G.O. Vyacheslav Lypynsky: to the Ukrainian nation through the Ukrainian elite	231
Storozhuk, S.V. The Idea of Political Nation of V.Lipinskiy at the Context of Modern Nation Creation Processes in Ukraine	237
Stoian, D.V. V.Lypynskyi and U.I.Vassyan's Nationology within the nationalistic theories of the first half of the XX century development context	243
Tantsiura, O.G. The essence and the basic principles of the concept of the Ukrainian statehood by Vyacheslav Lipinsky	248
Zhurba, M.A. Philosophical Reflection of Virtual Reality	251
Popovich, N.D. Modern axiology and its distinctive features	261
Karivets', I.V. Intuition and Sense of Everydayness	266
Andreyeva, O.V. The rejection of otherness as «the reverse side» of tolerance	271
Bogdanov-Bordenyuk, I.V. The myth, as a category of standard playing mentality of primitive man	278
Zubov, V.O., Kryvega, L.D. World outlook orientation of a person in the XXist century	283
Mammadov, T. Person's inner world	287
Hulakova, M.G. Virtual reality in the context of mass communication	292
Mykhaylyshyn, G.I. Content and ideological features of the philosophy of postmodernism	298
Mashkin, V.V. Morality regulation of war in the context of historical forms of rationality	304
Alexandrovska, V.N., Goloviyova, E.V. Death as a Philosophical, Psychological and Social Problem	310
Buyashenko, V.V. The historical and philosophical analysis of the institutionalization of social care	316
Nadybskaja, O.Y. The role of social and legal priorities in the functioning of society	323
Dzoz, V.O. Humanitarian Politics in Ukraine in the Context of Societal Modernization	330
Shelehov, Y.O. Charity as a Factor of Humanization of Social Relationships	335
Bilousenko, Y.I. The subject: Maternity: the attempt of social–philosophical actualization of the problem	340
Dzeban, A.P. Social reality in a context of «management is self–government» and «self–organization is organization»	345
Krasnokutskij, A.V. The essence of ideology of nation–building as a social phenomenon and the concept that it denotes	351
Kats, M.N. Modern Ukrainian family in the context of anthropological crisis	357
Kasyanov, D.V. Nanomaterials and nanotechnologies in the technological progress of the mankind	363
Matviychuk, A.V. Ecological deontology: through the prism major trends and tendencies of modern philosophy	369
Abashnik, V.O. P.M. Lyubovsky's «An essay on Logic»	375
Deyneka, V.V. Comparison of doctrines of Heraclites and Parmenides in historico–philosophical research: two traditions	380
Leovkina, E.G. Philosophical heritage T.Kotarbinsky: unity of prakseological, ethical and epistemological aspects	386
Osetrova, O.O. M. Foucault on the emergence of «social control»	391
Tsekhmistro, I.I. Geometrical incommensurability, infinity length and L.Brauer's Thesis «Continuum is not a set of points» (from R.Dedekind to P.Koen)	395
Shamsha, I.V. Synthesis of the initial inconsistency of being in the phenomenology M.Merle–Ponty	400
Pavlyshyn, L.G. Irrationalism in V. Vynnychenko's philosophy	406

Khvoynyska, K.M. On the Idea of Natural Law in the Works of the Professors of Kiev–Mohilyanska Academy.....	411
Zhivoglyadova, I.V. North and Central European experience of the birth of «bourgeois» as a way of life	416
Seredyuk, N.G. Specificity of morality in the system of modern social institutions: philosophical and ethical analysis	422
Gazniuk, L.M., Razumovskiy, S.A. Socio-cultural role and functions the subjects of marketing in sports	428
Boblovskiy, O.Y. Market nature of trans-cultural interaction	436
Gorban, A.V. The intelligentsia as a creative minority of society	440
Dyeovchikina, N.N., Yemelyanenko, Y.O. Influence of socio-political transformations on the specific of cultural environment	447
Mavrina, G.O. Global tourism within the context of mass culture	453
Polianska, V.I. A self-consciousness of art as a main idea in the aesthetic of Russia in the 20–s of XX ages	458
Fedorov, Y.V. Axiological crisis of modernity as a global threat of total mass culture.....	464
Suhina, I.G. To a question on methodological prolongation of an axiology of culture	470
Andrutska, Y.V. The bible is a Christianity source to opinion about a death a man	478
Melnik, L.M. «Symphony of power» in papers of fathers of the Church	481
Gavdyak, O.V. Religious and philosophical issues in the national space science XIX – early XX century	486
Dyadushkin, A.M. Methodological features of research of a phenomenon of a psevdorelihiya	492
Leschenko, I.L. The conceptualization of mystic and mysticism: the philosophical and religious studies discourse	498
Shylenko, B.E. The social transformation of Protestantism in the globalization era	504
Pahskov, V.V. The academy of the postgraduate pedagogical education as a construct of success strategies.....	510
Rudakivska, S.V. Ecological education XXI of a century – a noosphere variant.....	517
Dolgolenko, I.A. Actual aspects of philosophy of education are in the conditions of contemporaneity	523
Dudchenko, V.S. Role of education in overcoming spiritual crisis society ummary	529
Ivanova, K.A., Shevchenko, N.V., Yakuba, A.A. Student's values orientations in conditions of transition to the market relations	535
Babayev, Y. «Dastani-Akhmed Harami» the first poem of epic poetry of Azerbaijan language	539
Abieva I.R. Political elite of Azerbaijan society and democracy matters (social-philosophical analysis)	545

POLITICAL SCIENCES

Agarkov, O.A. Social justice as an essential principle of the Ukrainian state social	548
Kalutskyy, S.S. Cossack raids in scientific creativity V. Lypynski.....	554
Krevosheeva, O.I. Socio-political movements of the early XX century (conservatism Vyacheslava Lupins'kogo).....	557
Kutuev, P.V. Transformations of the idea of the development in the sociology of development and modernization	563
Sukhova, K.O. Evolution of the state concept in a social and political theories	569
Boroday, A.V. Category of political centrism in the territory of Ukraine's political life	575
Zabelya, M.S. Features of Presidential Campaigns in Ukraine 2004 and 2010 years.....	580
Kolomoets, A.V. The main forms of symbolic violence in the presidential election campaign of 2010 in Ukraine	587
Ivasechko, O.Y. R. Lashchenko about peculiarities of lawful traditions of the Ukrainian nation as the basis of national political order	594
Vyshyvaniuk, O.G. Transition to democracy in Ukraine: the role of the elite in the political transformations	600
Lazarovych, M.V. To a question on development and realization of the mechanism of national representation in bodies of the Ukrainian authority in the middle 1917	607
Piliaiev, I.S. The Synthetic Approach to Shaping the Political Nation in Ukraine: Integrating Plural Identities around the Rus' Pivot.....	612

Lytvyn, N.M. Mutual relations of emigratory government of West Ukrainian National Republic with the Central Eastern European countries	620
Nikulishyn, N.V. The Contents of Concept «hard power» in the Theory and Practice of International Relations	626
Musienko, I.I. Innovation development of education as a base of national security of Ukraine guarantee	631
Oliynyk, Y.R. On the Relations between Ukraine and EU within the Agreement «On Association» and the Formation of National Identity	636
Pavlova, L.I. The factors of formation of election campaign strategies in modern Ukraine	641
Vysotskyi, O.Y. Modern approaches to studying the problem of the legitimization of political power	645
Kedyk, V.S. Internet–media in the communication environment of the political system of Ukraine	655
Tryma, K.A. The global civil society's features	660
Yamelnyskuj, O.Y. On the Realization of the «Proper» Governance of Principles as the Factor of Activation of Political Participation	665
Tsyarkin, I.M. Role of a political leader in shaping the political culture of the individual	671
Vasilchuk, Y.O. The youth subculture, counterculture and anticulture: features of correlation, co–operation and polarity in political processes	677
Hajiyev, N. OSCE as a mediator in resolving regional conflicts	684
Buga, Y.V. «Muslims» media in french political life: problems of integration	689
Dimitrova, L.M., Mikhailov, V.S. The human factor in military and political strategies of China and their influence on the strategies our times	695
Smoley, V.V. The politicization of the Polish national movement and of Polish political parties in the late XIX– at the beginning of the XX century	703
Sukhiashvili, D.T. Reforms in Georgia as an integral part of European integration	710
Saschuk, H.M. The place and importance of moral paradigms in shaping the information society	714

SCIENTIFIC LIFE

Hai–Nyzhnyk, P.P. Leafing through the new book.... A review of the monograph: Patryliak I.K. «Stand up and Fight! Listen and believe...»: Ukrainian nationalist underground and insurgency (1939–1960 years) Monograph / Research Center of the liberation movement. – Lviv: Chronicle, 2012. – 592 p.	720
Mikhayluk, V.P., Beldygin, V.A. Review: Dobrov P.V., Esin I.N. History of Ukraine: text of lectures and structure–logic charts: train aid for the students of all forms of studies and all specialties. – 3th edition, with changes and additions. – Donetsk: Donetsk National University, 2011. – 798 p.	723

ATTACHMENTS

Political sciences

Aliyev, S.Sh. NATO's activities in the sphere of cyberspace protection	725
Gmyrianska, K.O., Danylenko, S.I. Political and communicational technologies of blog–revolutions on example of social networks	730
Dirda, A.O. The role of the Asian area to ensure Russia's status as a Great Power	733
Harchenko, A.B. The Western Balkans in the foreign policy of the European Union	737

Вимоги до оформлення наукових статей для публікації в збірнику наукових праць «Гілея: науковий вісник»

1. *Редакція приймає до друку статті виключно за умови їх відповідності вимогам ВАК України до структури наукової статті (див. Постанову Президії ВАК України № 7–05/1 від 15.01.2003 р.// «Гілея (науковий вісник)»: Збірник наукових праць – К., 2007. – Вип. 7;8).*

Наукові статті повинні містити такі необхідні елементи:

- *постановка проблеми* у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
 - *аналіз останніх досліджень і публікацій*, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
 - *формулювання цілей статті* (постановка завдання);
 - *виклад основного матеріалу* дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
 - *висновок* з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.
2. Стаття подається українською або російською, англійською, німецькою, французькою мовами у електронному варіанті у вигляді файлу, який виконаний в текстовому редакторі MS Word for Windows, на дискеті, диску чи електронною поштою.
 3. Статті, автори яких не мають наукового ступеня, супроводжуються рецензією доктора наук за фахом публікації або витягом із протоколу засідання кафедри (відділу) про рекомендацію статті до друку. Рецензія або витяг з протоколу подається у сканованому вигляді електронною поштою.
 4. Текст статті має супроводжуватись **шифром УДК** і **трьома анотаціями** (українською, російською, англійською). Всі анотації повинні містити:
 - прізвище, ініціали автора;
 - назву статті;
 - текст анотації (до 50 слів);
 - перелік ключових слів.

Матеріал в анотації викладають стисло і точно з використанням синтаксичних конструкцій, притаманних мові ділових документів, уникаючи складних граматичних зворотів. Необхідно вживати стандартизовану термінологію, а не маловідомі терміни і символи. Без вживання слів **«У статті ...»** або **«Стаття присвячена ...»**.

5. **Вимоги для оформлення тексту:** всі поля 20 мм; шрифт Times New Roman, кегель 14, інтервал – 1,5; абзацний відступ – 10 мм. Кількість сторінок для статті не повинна перевищувати 0,5 друкованого аркуша (12–15 сторінок комп'ютерного тексту). Рисунки й таблиці оформляються згідно з ДСТУ. Щодо символів. В тексті необхідно використовувати лапки лише такого зразку: « », тире – це коротке тире: «—». Не потрібно ставити зайві пробіли, особливо перед квадратними чи круглими скобками, а також в них. Для запобігання потрібно використовувати функцію *«Недруковані знаки»*.

Розташування структурних елементів статті

УДК	Прізвище І.Б.
Назва статті	
<i>Анотація українською з переліком ключових слів</i>	
Т е к с т с т а т т і	
Список використаних джерел	
ПІБ, назва статті, анотація російською з переліком ключових слів	
ПІБ, назва статті, анотація англійською з переліком ключових слів	

6. Перелік джерел розташовується за алфавітом або в порядку їх використання після тексту статті з підзаголовком **Список використаних джерел** і виконується мовою оригіналу. В переліку посилань зазначається загальна кількість сторінок (для книг) або номерів сторінок початку і кінця тексту джерела (для статей). Джерела в переліку посилань нумеруються вручну, без використання функції меню Word «Формат – Список – Нумерований».
7. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком: [7,с.123], де 7 – номер джерела за списком літератури, 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1;4;8] або [2,с.32;9,с.48;11,с.257]. Посилання на архівні джерела – [15,арк.258,231зв]. Згадані в тексті науковці, дослідники називаються за абеткою – М.Тард, Е.Фромм, К.Юнг, К.Ясперс та інші. На початку зазначається ім'я, а потім *прізвище* вченого. Необхідно виокремлювати зарубіжних та вітчизняних дослідників.
8. Стаття обов'язково супроводжується **авторською довідкою** із зазначенням *прізвища, ім'я, по батькові* (повністю); наукового ступеня, звання, посади, місця роботи; домашньої адреси і телефонів, адреси електронної пошти.
9. Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція матеріалів не рецензує і не повертає. У статтю можуть бути внесені зміни редакційного характеру без згоди автора. Редакційна колегія залишає за собою право відхилити неякісні матеріали без пояснення причин. Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.
10. У разі передруку посилання на «Гілея: науковий вісник» **обов'язкове**.
11. Збірник регулярно розсилається у бібліотеки за переліком, встановленим ВАК України.

Адреса редакції: 03142, м. Київ, вул. Семашка, 13 оф. УАН

Телефони:(044) 424-51-81, (067) 509-33-99; (097) 364-06-65

Сайт: WWW.GILEYA.ORG.UA

E-mail: gileya@gileya.org.ua

Наукове видання
Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»
Випуск 61

Научное издание
Сборник научных работ «Гилея: научный вестник»
Выпуск 61

Scientific edition
Collection of scientific papers «Gileya: scientific herald»
61 edition

Співзасновники:
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова;
ВГО Українська академія наук

Шеф-редактор – Андрущенко В.П.
Головний редактор – Вапкевич В.М.
Відповідальний секретар – Халамендик В.Б.

Формат 60х90 1/16. Друк офсетний.
Ум. друк. арк.: 70,73
Наклад 300 прим.

Видавництво УАН ТОВ «НВП «ВІР».
03142, Київ, вул. Семашка, 13.
Друк ПП «Фенікс».
Зам. №

Підписано до друку 29.05.2012 р.

Ціна договірна